

УДК 378.147

DOI: 10.31499/2307-4906.3.2019.190332

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ

Кучай Алла, викладач-методист, викладач вищої категорії, Комунальний вищий навчальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка».
ORCID: 0000-0002-0133-2109
E-mail: allakuchai1@ukr.net

У статті обґрунтовуються теоретичні основи формування готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності. Розроблено педагогічні умови сформованості готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій навчання у закладах дошкільної освіти майбутніми педагогами. З'ясовано, що застосування інтерактивних педагогічних технологій в освітній процес закладів освіти є однією зі складових загальної системи формування готовності студентів до професійної діяльності. Зазначено, що педагогічні умови дозволяють забезпечити формування готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій майбутніми педагогами, відповідно дають можливість упровадження моделі сформованості означеної готовності.

Ключові слова: педагогічні умови, педагог закладів дошкільної освіти, інтерактивні педагогічні технології, сучасний вихователь, професійна діяльність, забезпеченні зв'язку теорії і практики, змодельювати, апробувати.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PROVIDING A MODEL OF FORMING READINESS FOR FUTURE PEDAGOGUES TO USE INTERACTIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

Kuchai Alla, Teacher-methodologist, teacher of the highest category, Communal Higher Educational institution “Umanskyi humanitarian and pedagogical T. Shevchenko College”.
ORCID: 0000-0002-0133-2109
E-mail: allakuchai1@ukr.net

The article substantiates the theoretical basis for the readiness of future teachers of pre-school establishments to apply interactive pedagogical technologies in their professional activities. Creation of innovative pedagogy, introduction of interactive forms of work and innovative technologies, which promote activation of educational activity of a modern preschooler. This requires pre-school educators to reorient themselves quickly in their professional activities, use the latest educational, interactive and innovative pedagogical technologies that motivate educators to be creative and be innovators in pre-school education.

The future teacher of preschool education should not only possess the theoretical foundations of his professional activity, but also perform his functions qualitatively, to show non-standard, creative thinking, flexible imagination, the ability to perceive, develop and implement innovative and interactive

technologies during educational activities with preschoolers, own cooperative skills in work in a team of like-minded people and colleagues, use a variety of technical equipment, use the latest technological tools for organizing his professional activity.

Provision of educational services to future preschool teachers is accompanied by a multifaceted component of this educational process. Due to the fact that the effectiveness of obtaining a vocational education by future teachers of preschool education is mostly personal (increase of social status, development of cognitive competences, ability to self-realization, retraining and professional growth, relevant material status, etc.) useful for the development of society in general.

Functioning and production of the system of professional pedagogical education to form the readiness of future teachers to use interactive pedagogical technologies is connected with the introduction and involvement of financial, material, informational, innovative, technical, methodological and human resources at the state, regional and local level. Therefore, there is an urgent need to research and substantiate our pedagogical conditions, which contribute to the implementation of the process of implementation of the model of future teachers "pre-school teachers" readiness to use interactive pedagogical technologies in their professional activity.

The process of preparing students for the use of interactive pedagogical technologies in pre-school institutions should form a positive attitude towards innovative activity; to acquaint future teachers of pre-school educational institutions with innovative and interactive pedagogical technologies in preparing students for practical application of interactive pedagogical technologies during the educational process with preschoolers.

Keywords: *pedagogical conditions, teacher of preschool education institutions, interactive pedagogical technologies, modern educator, professional activity, providing communication of theory and practice, modeling, testing.*

Надання освітніх послуг майбутнім педагогам закладів дошкільної освіти супроводжується багатограністю складових даного освітнього процесу. У зв'язку з тим, що результативність отримання професійно-педагогічної освіти майбутніми педагогами закладів дошкільної освіти здебільшого особистісна (підвищення соціального статусу, розвиток пізнавально-знаннєвих компетенцій, здатності до самореалізації, перенавчання і професійного зросту, відповідного матеріального статку тощо), вона і є корисна для розвитку суспільства загалом.

Функціонування і продукування системи професійної педагогічної освіти з формування готовності майбутніх педагогів до застосування інтерактивних педагогічних технологій пов'язане з впровадженням і залученням як фінансово-матеріальних, інформаційних, інноваційно-технічних, методичних так і людських ресурсів на державному, регіональному та місцевому рівнях.

Тому процес підготовки студентів до застосування інтерактивних педагогічних технологій у закладах дошкільної освіти має формувати позитивне ставлення до інноваційного виду діяльності; сприяти ознайомленню майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти з інтерактивними педагогічними технологіями при професійній підготовці студентів у закладах вищої освіти до практичного застосування таких технологій під час освітнього процесу з дітьми дошкільного віку.

Таким чином, виникає необхідність в обґрунтуванні та експериментальній перевірці сукупності педагогічних умов формування готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій навчання в закладах дошкільної освіти підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Зазначимо, що питання створення педагогічних умов забезпечення моделі формування готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій

майбутніми педагогами у професійній діяльності, які використовуються у педагогічних дослідженнях та науковій літературі залишається до кінця не вирішеним, що потребує подальших дискусій та вивчення. Варіативними є й підходи до розуміння педагогічних умов у працях науковців та дослідників: К. Костюченко (2011), З. Курлянд (2008), О. Савченко (2012), Є. Хриков (2011), Т. Яблонська (2012) та ін.

У нашому дослідженні опираємося на наукові трактати з питання впровадження педагогічних умов, що описані в працях О. Комар (2011), Л. Мельник (2010), Н. Тверезовської, Л. Філітової (2009).

Однак наукових розвідок, які б вивчали проблему забезпечення педагогічних умов формування готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій є недостатньо.

Отже, беручи до уваги вищезазначене, **метою статті** є визначення педагогічних умов забезпечення моделі формування готовності майбутніх педагогів до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності.

Сучасність та потреби суспільства вимагають від системи освіти зростити не просто педагога-професіонала, а творчо-креативну особистість, здатну саморозвиватись, самовиховуватись та самореалізовуватись. Застосування в освітньому процесі закладів вищої освіти інтерактивних педагогічних технологій та створення відповідних педагогічних умов освітньої діяльності формують у майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти здатність самостійно збагачувати знання, розвивати компетенції, творчо-креативну активність, задовольняти професійно-освітні потреби та інтереси, сприяють виробленню здатності проектувати та вирішувати педагогічні задачі, виховують бажання працювати в інтерактиві.

Так, процес підготовки студентів до застосування інтерактивних педагогічних технологій в закладах дошкільної освіти має формувати позитивне ставлення до інноваційного виду діяльності; ознайомити майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти з інноваційними та інтерактивними педагогічними технологіями при підготовці до практичного застосування інтерактивних педагогічних технологій під час освітнього процесу з дітьми дошкільного віку.

Тому виникає необхідність в обґрунтуванні та експериментальній перевірці сукупності педагогічних умов формування готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій в закладах дошкільної освіти під час підготовки студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Для вирішення цих завдань постає важливим процес упровадження педагогічних умов та формування готовності майбутніх педагогів до застосування інтерактивних технологій під час професійної освітньої діяльності у закладах освіти.

Цінним для нашого дослідження є напрацьований науковий досвід щодо підготовки студентів у системі вищої освіти. Особливої уваги заслуговують в цьому напрямі праці з підготовки майбутніх педагогів до впровадження інноваційних педагогічних технологій (О. Безлюдний, В. Беспалько, І. Богданова, І. Дичківська, М. Кларін, О. Падалка, О. Пехота, О. Пометун, Л. Беседіна, Г. Селевко, С. Семчук, П. Решетников, Ю. Харламов, О. Шпак та інші).

Інтерес науковців та дослідників викликають дидактичні аспекти застосування інтеракції (О. Комар), та розробки інтерактивних освітніх курсів (І. Горбаченко), педагогічних умов застосування інтерактивних форм навчання в педагогічному закладі

вищої освіти (Т. Добриніна, Л. Мельник, Є. Крюкова) тощо.

Отже, готовність майбутніх педагогів до професійної (педагогічної) діяльності розглядаємо як показник їхньої здатності вирішувати освітні проблеми, педагогічні ситуації, збагачувати теоретичні знання, практичні уміння та навички впровадження новинок дошкільної освіти.

Так, С. Семчук вказує, що реформування дошкільної освіти, необхідність її інформатизації потребує науково-методичного забезпечення використання в педагогічному процесі новітніх засобів навчання, зокрема інтерактивних технологій та підготовку фахівців, які досконало володіють сучасними технологіями [6 с. 100–105].

Важливим для нас є педагогічний доробок професора О. Безлюдного та Т. Кобилянської про те, що позитивне значення мають активні методи навчання студентів: «мозковий штурм», колективний пошук оригінальних ідей з метою розробки проектів рішення; рольові ігри, ділові, комунікативні та інші з метою відтворення процесу спільних рішень, круглі столи, розробка і аналіз конкретних проблемних ситуацій, аналіз та прогнозування критичних ситуацій, методи відкритих питань, аналіз відповідей та інші [1, с. 9–14].

Така робота потребує від майбутніх фахівців дошкільної освіти якісно нового підходу до подачі матеріалу, застосування інтерактивних педагогічних технологій, форм роботи під час освітнього процесу у закладах освіти. Відмова від авторитарної (традиційної) педагогіки і перехід до інноваційної та упровадження інтерактивних педагогічних технологій забезпечує зростання та активізацію діяльності педагогів і дітей дошкільного віку під час інтеракції.

У своїх дослідженнях О. Комар вказує, що інтеракція – це шлях формування творчої особистості, створення сприятливих умов для розвитку творчого потенціалу дитини, для її саморозкриття, самоствердження [5, с. 64–70].

Тому забезпечення системи впровадження інтерактивних педагогічних технологій та інтеракції в закладах дошкільної освіти майбутніми педагогами у професійній діяльності потребує визначення та реалізації педагогічних умов зазначеної готовності.

До дефініції «умова» звертались і вивчали як філософи, так і педагоги. Оскільки в педагогічних трактуваннях і дослідженнях існують різні тлумачення поняття «педагогічні умови», вважаємо за доцільне уточнити його зміст. Так у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» умова трактується як необхідна обставина, яка уможливує здійснення, створення, утворення чого-небудь [2, с. 1506].

У своєму дослідженні «Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології» (2011), О. Комар під педагогічними умовами розуміє «обстановку, в якій організовується та проводиться робота у напрямі формування у майбутніх вчителів готовності до запровадження інтерактивного навчання, та чинники, які на неї впливають» [4, с. 14].

Зважено описує сутність поняття «педагогічна умова» та провадить відповідну їх класифікацію О. Дурманенко, вказуючи на те, що педагогічні умови – це особливості організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, які детермінують результати виховної діяльності, освіти та розвитку особистості студента, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення [3, с. 136].

Таким чином, педагогічними умовами підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій будемо

вважати сукупність інновацій, інтеракції та педагогічних технологій в освітньому процесі закладів освіти, що забезпечують ефективну підготовку студентів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Так, на основі аналізу психолого-педагогічної літератури, дисертаційних досліджень, праць науковців та вчених ми зрозуміли, що термін педагогічні умови використовується і трактується як необхідні чинники, від яких залежить висока ефективність і результативність формування готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інноваційних та інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності.

У нашому дослідженні зосереджено увагу на створенні саме педагогічних умов реалізації і застосування інтерактивних педагогічних технологій в освітній процес закладів вищої освіти. До педагогічних умов відносимо:

– оптимізацію і активізацію педагогічних взаємин та інтеракції викладачів і студентів на основі інноваційної та інтеракційної культури, забезпечення особистісно орієнтованої освітньої взаємодії, взаємонавчання та взаємодопомоги, в системі освітніх відносин «викладач – студент»;

– упровадження системності самоосвіти в процес фахової підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та формування фахових якостей, та готовності до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності;

– створення необхідної інноваційної, інформаційної, матеріально-технічної бази забезпечення освітнього процесу, варіативна апробація і впровадження інноваційних технологій, методів і форм фахової підготовки студентів;

– забезпечення зв'язку теорії, практики (побудови лекційних, практичних занять у закладах вищої освіти із обов'язковим систематичним включенням інтерактивних педагогічних технологій в освітній процес та діяльність із студентами), щодо формування інноваційної готовності в поєднанні з виробничою педагогічною практикою по застосуванню інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності.

Таким чином, ефективному формуванню готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності та вдалій апробації нашої моделі сприяє реалізація в освітній процес вищезазначених педагогічних умов.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо в упровадженні педагогічних умов в освітній процес закладів вищої освіти та вивчення спецкурсу «Формування готовності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності» під час підготовки студентів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безлюдний О. І., Кобилянська Т. В. Модель формування готовності майбутніх психологів до роботи із сім'ями підлітків у процесі професійної підготовки. *Балканско научно обозрение*. 2017. № 1. С. 9–14.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с.
3. Дурманенко О. Теоретичний аналіз поняття «педагогічні умови» в контексті моніторингу виховної роботи у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок*. 2012. № 7. С. 135–138.

4. Комар О. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Умань, 2011. 405 с.
5. Комар О. Інтеракція як основа освітнього співробітства на уроках у початковій школі. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. Умань, 2019. Вип. 1. С. 64–70.
6. Семчук С. І. Інформаційна компетентність як складова професійної компетентності майбутнього фахівця дошкільної освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. Умань, 2017. № 16. С. 100–105.

REFERENCES

1. Bezliudnyi, O. I., Kobylianska, T. V. (2017). Model formuvannia hotovnosti maibutnikh psykhologiv do roboty iz sim'iamy pidlitkiv u protsesi profesiinoi pidhotovky. *Balkansko nauchno obozrenye*, 1, 9–14 [in Bulgarian].
2. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. (2009). V. T. Busel (Ed.). Irpin: Perun [in Ukraine].
3. Durmanenko, O. (2012). Teoretychnyi analiz poniattia «pedahohichni umovy» v konteksti monitorynhu vykhovnoi roboty u vyshchomu navchalnomu zakladi. *Molod i rynek*, 7, 135–138 [in Ukraine].
4. Komar, O. (2011). Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly do zastosuvannia interaktyvnoi tekhnolohii. *Doctor's thesis*. Uman, 2011 [in Ukraine].
5. Komar, O. (2019). Interaktsiia yak osnova osvitnoho spivprobistva na urokakh u pochatkovii shkoli. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*. Uman, Issue 1, 64–70 [in Ukraine].
6. Semchuk, S. I. (2017). Informatsiina kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia doshkilnoi osvity. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. Uman, Issue 16, 100–105 [in Ukraine].